

KLAIDŲ ŽYMĖJIMAS

Žymėjimas	Klaidos tipas	Komentaras
arg	I. Turinio klaidos	Argumentavimo trūkumas (samprotavimo turinio trūkumas).
int		Kūrinių interpretavimo trūkumas.
F²		Fakto klaida (klaidingas teksto pobūdžio, žanro, meninės priemonės įvardijimas ir t. t.)
F₄		Konteksto fakto klaida
f		Mažoji fakto klaida , nenaikinanti argumento / interpretacijos.
p		Nėra pastraipos užsklandos (dalinės išvados) / pastraipa apibendrinta netinkamai. <i>*giliosios teksto struktūros trūkumas</i>
Įž -		Įžanga turi trūkumų. <i>*giliosios teksto struktūros trūkumas</i>
Pab -		Pabaiga turi trūkumų. <i>*giliosios teksto struktūros trūkumas</i>
l	II. Kalbos taisyklingumo klaidos	Rašybos klaida.
v		Skyrybos klaida.
gr		Gramatikos klaidos: morfologijos, linksnų ir prielinksnių vartojimo, sakinio dalių ir sakinių jungimo klaidos.
ž		Žodyno klaidos: vertalai, barbarizmai, semantizmai, žargonybės.
st	III. Raiškos klaidos	Stiliaus Stiliaus, logikos klaidos. Logikos trūkumai. Tikslumo trūkumai. Aiškumo trūkumai. Netikslingas to paties žodžio, frazės kartojimas.
√		
K		Nereikalingi kartojimai (tos pačios minties nemotyvuotas kartojimas).
ak	Akies klaida. 3 akies klaidos – viena raštingumo klaida.	

Dėl rėmimosi privalomais autoriais. Samprotavimo rašinyje *analizę privalu susieti su pasirinkto vieno iš nurodytų autorių kūryba ir literatūriniais (kultūriniais) kontekstais; be to, galima remtis ir asmenine (kultūrine, visuomenine, emocine) patirtimi* (15.2. Lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminų programos punktas.) Minėti trys prie temų nurodomi autoriai yra parinkti iš **privalomų** Bendrosios vidurinio ugdymo lietuvių kalbos ir literatūros programos **autorių** sąrašo. Mokinys **pats gali rinktis** pasirinkto autoriaus **kūrinių** (tas kūrinys nebūtinai turi būti įvardytas programoje). Vadinasi, samprotaujant galima neapsiriboti tik grožiniais programinių autorių tekstais. Tai ypač aktualu vertinant rašinius, parašytus tema „Kaip keičiasi inteligento vaidmuo visuomenėje?“ Juose nemaža dalis mokinių remiasi programiniu privalomu V. Kudirkos autobiografinio pobūdžio tekstu „Iš mano atsiminimų keletas žodelių“. Šis šaltinis, kaip V. Kudirkos kūrybos dalis, turi būti laikomas tokiu pat vertingu, kaip ir kiti (grožiniai) tekstai.

Atkreipiame dėmesį į 6 vertinimo instrukcijos išnašą: jei skaitydami rašinį matome, kad remdamasis privalomo autoriaus kūrinium mokiniš naudoja kūrinio faktus, kurie rodo, jog kūrinys skaitytas, bet kūrinys nėra įvardytas, šį darbą vertiname visais aspektais.

Dėl rašinio komponavimo. Atkreipiame dėmesį, kad rašinio kompozicija gali būti ne tik deducinė (teiginys – argumentai – išvada), bet ir indukcinė (pavyzdys + pavyzdys + pavyzdys – jų

apibendrinimas ir išvada); samprotavimas gali būti išreikštas ne tik specialiais sakiniais (demonstruojamas), bet aiškiai suprantamas iš paties darbo (implikuotas).

Temų išskleisti atlikta peržiūrėjus kandidatų darbus. Atkreipiame dėmesį, kad čia pateikta tik dalis galimų mąstymo krypčių. Baigtinio sąrašo negali būti.

Literatūrinis rašinys

Prarastos tėvynės ilgesys Lietuvos literatūroje

Lygis	Orientacinė temos išskleisti
III	<p>Tema suprasta. Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti temos aspektai, atskleidžiamos jų šąsajos. Atskleidžiamas literatūrinis (kultūrinis) išprusimas.</p> <p>Galimi aspektai: Tėvynės prarasties patirtis lydi Lietuvos literatūros žmogų įvairiais istoriniais laikotarpiais. Visus kūrėjus (herojus) sieja bendra situacija – benamystė, prarasta tėvynė, tremtis per prievartą. Žmogus jaučiasi nevisavertis, neautentiškas be savo tėvynės. Šis ilgesys literatūros tekstuose įgauna įvairią išraišką – nuo elegiškos nostalgijos iki gilaus dramatismo, sarkazmo. Prarastos tėvynės ilgesys trukdo pritapti prie naujų aplinkybių. Prarastos tėvynės temos kūrinių gausa ir įvairovė liudija tėvynės svarbą. Šiandien tėvynės ilgesys ryškėja ir naujosios bangos emigrantų, ją praradusių dėl savanoriškos migracijos, kūriniuose, kur ilgesys pasireiškia laikinumo pojūčiu.</p> <p>Galimi pasirinktų autorių kūrybos aspektai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A. Mickevičiaus subjektas – per prievartą išstumtas iš tėvynės tremtinys, jos besiilgintis, nostalgiskai atkuriantis jos praeities panoramą. • S. Nėries tėvynės ilgesys asmenišką, itin skaudus, susijęs su šeimos lizdo praradimu ir asmeninių klaidų apmąstymu, gyvenimas be tėvynės suvokiamas kaip neįmanomas, į ją tikimasi grįžti. • A. Škėmai prarasta tėvynė neatrodo kaip rojus, grįžti į ją neįmanoma, lieka skausmingas negalėjimas visavertiškai gyventi be jos ir bandymas nepasiduoti sentimentams. • Just. Marcinkevičiaus poetinėje dramoje „Mažvydas“ tėvynė yra itin arti, kasdien matoma, bet nepasiekiamą; jos ilgesys herojų skatina dirbti tėvynės labui, nostalgiją bandant nuslopinti pasitelkus pozityvią veikimo programą. • Č. Milošo eilėraščiuose apie prarastą tėvynę kalbama kaip apie prarastą rojų. • Kitų autorių, ypač išeivijos (A. Nykos-Niliūno, Liūnės Sutemos), kūryboje tėvynės ilgimasi kaip negrįžtančio laiko, vaikystės, prarastų žmonių. <p>Mokinių teiginiai, signalizuojantys, kad rašinys gali būti priskirtas šiam lygiui:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Autoriai tėvynės ilgesį sieja su konkrečios vietos, žmonių, veiklos ilgesiu. • A. Mickevičiaus kūryba padėjo pamatus tėvynės ilgesį reiškiančiai Lietuvos literatūrai. • S. Nėris kūryboje parodė, kad be tėvynės negalima harmoninga egzistencija. • Č. Milošas atskleidžia, jog poeto misija – priešintis (tėvynės) užmiršimui. • A. Škėmos romane „Balta drobulė“ ilgesys pasireiškia kaip negalėjimas išlikti, moralinė, psichinė ir fizinė degradacija. • J. Marcinkevičius, nebūdamas tremtinys, meistriškai perteikė ilgesio kamuojamo, bet valingai tėvynės labui veikiančio žmogaus dramatiškumą. • A. Nyka-Niliūnas, Liūnė Sutema poezijoje prarastos tėvynės ilgesį atskleidė kaip universalų prarastų dalykų ilgesį.
II	<p>Tema suprasta, aspektai išskirti, bet ne visi išnagrinėti. Tinkamai pasirinkus autorius, kūryba ir herojų veiksmai aiškinami vien realių asmenų (autoriaus ar herojaus prototipo) biografijos faktais, neatskleidžiama ilgesio variantų, motyvų, raiškos galimybių įvairovė.</p>

	<p>Mokinių teiginiai, signalizuojantys, kad rašinys gali būti priskirtas šiam lygiui:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Į tėvynę grįžti rašytojas jau nebegali, todėl labai jos ilgisi. • Rašytojas savo ilgesį atskleidė parodydamas, jog tenka dirbti monotonišką liftininko darbą.
I	<p>Tema supраста iš dalies / menkai. Tėvynės praradimas siejamas su bet kokiais visuomenės, kultūros, peizažo pokyčiais. Kalbama tik apie tėvynę arba tik apie ilgesį.</p> <p>Mokinių teiginiai, signalizuojantys, kad rašinys gali būti priskirtas šiam lygiui:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Daugelis lietuvių rašytojų rašė apie prarastą tėvynę, pvz., Maironis eilėrašyje „Trakų pilis“.

Kasdienybės grožio pajauta lietuvių literatūroje

Lygis	Orientacinė temos išskleisti
III	<p>Tema supраста. Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti temos aspektai, atskleidžiamos jų sąsajos. Atskleidžiamas literatūrinis (kultūrinis) išprusimas.</p> <p>Galimi aspektai:</p> <p>Grožio patyrimas susijęs su atsivėrimu pasauliui, su noru ir gebėjimu atrasti grožį kasdieniame gyvenime / įprastoje aplinkoje / artimiausių žmonių santykiuose / buityje / nereikšmingose kasdienos situacijose. Gebėjimas išvelgti kasdienybės grožį liudija žmogaus išmintį. Stiprios emocijos (meilė) užaštrina pojūčius ir pilkai kasdienybei suteikia nepakartojamų spalvų. Menas (literatūra) gali perkeisti tikrovę ją estetizuodamas, poetizuodamas, sudvasindamas.</p> <p>Galimi pasirinktų autorių kūrybos aspektai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • K. Donelaičio „Metuose“ visas pasaulis veriasi kaip Dievo sukurtas stebuklas: poetizuojamas kiekvienas smulkiausias gyvis ar augalas kaip tobula Dievo kūrinija, aukštinamas kasdienių vargų prislėgto <i>viežlybojo</i> būro dvasios grožis (jo pamaldumas, nuolankumas, dievobaimingumas), estetizuojamas dirbantis žmogus. • J. Tumas-Vaižgantas atranda savito grožio kasdieniame baudžiauninkų gyvenime, tarpusavio santykiuose ir buityje (darbo estetika, Mykoliuko smuikavimas, Severiutės išvaizda ir jos klėtelė). Mykoliuko meilė Severijai nutvieskia jo kasdienybę ypatingu grožiu. • H. Radausko kūryboje grožio ieškoma visur – gamtoje, miesto aplinkoje, buityje. Šio poeto eilėraščiuose grožis yra giliausia būties prasmė ir aukščiausia vertybė. • J. Vaičiūnaitės poetinio subjekto žvilgsnis perkeičia žmogaus aplinką, staiga ištinkančios estetiškos pagavos atveria kasdienybės, buities smulkmenų grožį. Šios poetės kūryboje daiktiškasis pasaulis yra persmelktas dvasingumo, kasdieniški daiktai tampa poezija. • A. Marčėnui nėra poezijos nevertų temų ar objektų, į jo eilėraščius patenka ir savitu grožiu nušvinta praeities ir dabarties kasdienybės realijos. <p>Mokinių teiginiai, signalizuojantys, kad rašinys gali būti priskirtas šiam lygiui:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kristijono Donelaičio poemoje „Metai“ kasdienybės grožis atrandamas gamtoje, kurioje vyrauja dieviškoji tvarka ir harmonija. • Darbas „Metuose“ suvokiamas kaip dieviškojo ritmo sekimas. Šis harmoningas veiksmas priartina būrą prie Kūrėjo, atveria tikrojo grožio pajautas. • Donelaitis, būdamas pietistas, „Metuose“ pabrėžia tokias vertybes, kaip kuklumas, paprastumas, darbštumas, bendruomeniškumas. Pasakotojo lūpomis jis nurodo, kad būtent šios savybės kasdienį gyvenimą padaro gražų, darnų. • Šienapjūtės scenoje gerimasi laukuose dirbančiais žmonėmis. Jie lyginami su darbščiomis skruzdėlėmis. • Teigiama, kad būtent darbas padaro būro kasdienybę gražią ir prasmingą. • Galima teigti, kad būtent kasdieniai vaizdai ir potyriai yra pagrindinis Vaičiūnaitės įkvėpimo šaltinis. • Tai, kas daugeliui atrodo kaip nuobodė rutina, Vaičiūnaitės kūrinuose tampa ypatingais

	<p>vaizdiniais, grožiu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Juditos Vaičiūnaitės lyrikoje kasdienybės grožis reiškiasi paprastos buities poetizavimu. • Severijos ir Mykoliuko jausmai, elgesys vienas su kitu jų kasdienybę piešė gražiausiomis spalvomis.
II	<p>Tema suprasta, aspektai išskirti, bet ne visi išnagrinėti. Rašoma apie kasdienybėje patiriamą būties darną, konkrečiai nepaaiškinant jos ryšio su grožio pajauta (žodžiai <i>gėris, harmonija, grožis</i> rašinyje vartojami kaip sinonimai), nors iš konteksto galima numanyti, kad tas ryšys yra suvokiamas.</p> <p>Mokinių teiginiai, signalizuojantys, kad rašinys gali būti priskirtas šiam lygiui:</p> <ul style="list-style-type: none"> • H. Radausko poezijos žmogus yra kūrėjas, harmonizuojantis niūrią kasdienybę. • Būrų kasdienybė yra darbas ponams, tačiau kūrinys darbas ir padorus elgesys iškelia juos arčiau dieviškojo idealo. • Būrai dirbdami jaučia ryšį su gamta, kiekvienas gamtos kūrinys jiems gali suteikti džiaugsmo.
I	<p>Tema suprasta iš dalies / menkai. Didžiojoje darbo dalyje rašoma apskritai apie grožį (gamtos, tėvynės ir pan.) literatūroje.</p> <p>Mokinių teiginiai, signalizuojantys, kad rašinys gali būti priskirtas šiam lygiui:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Daugelis lietuvių rašytojų į savo kūrybą įterpia bent trumpą Lietuvos grožio aprašymą. Maironio aprašoma Trakų pilis yra dar vienas grožio pajautos pavyzdys. • Antanas Baranauskas ir jo kūrinys „Anykščių šilelis“ leidžia mums pajusti kasdienį miško grožį. Nors kūrinys yra tik atsiminimai apie šilėlį, tačiau gamtoje kasdieną, nepriklausomai nuo metų laiko, galime įžvelgti tik grožį.

Samprotavimo rašinys

Kaip keičiasi inteligento vaidmuo visuomenėje?

Anotacija

Koks inteligento vaidmuo visuomenėje, klausama įvairiais istoriniais laikotarpiais. Priklausomai nuo istorinės visuomenės sanklodos, ekonominės bei kultūrinės situacijos, inteligentui tenka skirtingi vaidmenys. M. Mažvydas „Katekizmo“ prakalboje atsiskleidžia kaip kunigas, pamokslininkas, mokytojas, lietuviybės puoselėtojas, mokantis, kaip reikia dorai gyventi laikantis krikščionybės tiesų. V. Kudirka – šauklys, keliantis tautą dirbti, žadinantis tautinę savimonę, skatinantis dėl materialių vertybių neišduoti idealų. Šatrijos Raganos inteligentai – dvaro aplinkos žmonės, siekiantys šviesti kaimiečius, jaučiantys atsakomybę už savo aplinkos žmones, nors jie žemesnio socialinio sluoksnio. V. Mykolaičio-Putino inteligentas – sudėtingos psichologinės sanklodos žmogus, abejojantis idealistas, ieškantis savo paskirties ir pašaukimo, galimybių realizuoti kūrybingumą. Visuomenė jam ne kažin kiek rūpi – tai žvilgsnis į asmeninę inteligento situaciją. Just. Marcinkevičiaus inteligentas – asmenybė, išsiskirianti iš kitų savo talentu ar tikėjimu savo idėja, suvokianti savo misiją burti žmones, skleisti savo idėją (valstybės, rašto ar kultūros) žmonėms. J. Apučio inteligentas – besiblašantis tarp savo idealų ir konformizmo žmogus. J. Kunčino inteligentas nėra vedlys, mokytojas, tai skeptiškai į „vadus“ žvelgias žmogus ir pan.

Sąvokos aiškinimas

Nors sąvoka „inteligentas“ dažniausiai siejama su inteligentijos sluoksniu, šitaip vadintu XIX a. ir XX a. (**LKŽ**: *inteligentià [↗ inteligentas], visuomenės sluoksnis, iš profesijos dirbantis protinį, daugiausia sudėtingąjį, kūrybinį darbą*), tokia sąvokos apibrėžtis nėra vienintelė įmanoma. **Svarbu, kad mokinys logiškai, aiškiai apsibrėžtų, ką jis laiko inteligentu, – pagal BP ir EP reikalaujama, kad mokinys gebėtų tinkamai apsibrėžti sąvokas.**

Remiantis **DLKŽ**: *inteligėntas, protinio darbo žmogus; mokytas, apsišvietęs žmogus, šviesuolis*. Panašiai ši sąvoka aiškinama ir **Tarptautinių žodžių žodyne** (*inteligėntas – mokytas, apsišvietęs žmogus, priklausantis inteligentijai*). Tad mokinio pasirinkimas laikyti inteligentu žmogų, kuris gyveno ne XIX ar XX a., o, tarkime, Renesanso epochoje, ir reikėsi kultūros srityje (pats sukūrė kultūros tekstus, pvz., M. Mažvydas, M. Daukša), vertintinas kaip tinkamas.

Lygis	Orientacinė temos išskleisti
<p>III</p>	<p>Tema, problema suprastos: Išsilavinusio, šviesaus žmogaus įtaka visuomenei yra didelė, jo veikla siejama su vidinėmis asmens savybėmis, dažnai leidžiančiomis jį laikyti moraliniu autoritetu, vedliu. Parodyta, kad tai asmenybė, išsiskirianti iš kitų talentu ar tikėjimu savo idėja, suvokianti savo misiją burti žmones, skleisti savo idėją (valstybės, rašto ar kultūros). Atskleista sąmoninga asmens veikla / laikysena, kuri gali kisti / nekisti priklausomai nuo istorinės visuomenės sanklodos, ekonominės bei kultūrinės situacijos.</p> <p>Galimi aspektai: Inteligento vaidmens kaitą lemia istorinė epocha, vertybių kaita : XIX a. inteligentas – vedlys, vienijantis tautą, siekiantis sutelkti ją ir šviesti, gaivinti tautiškumą. XX a. inteligento vaidmuo labai nevienalypis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • šviesuolių bandymas ginti žmoniškumą, kolektyvines ir individualias vertybes karo, pokario, sovietmečio laikotarpiu (ir aktyviai, ir pasyviai); • inteligentai persekiojami, tremiami, išstumiami iš visuomenės gyvenimo, nes kelia pavojų sistemai (nacių okupacija, pokaris, sovietmetis); • dabarties šviesuomenės siekis keisti pasenusį mąstymą, skleisti naujas bendruomeniškumo, tolerancijos idėjas; • besiblašantis tarp savo idealų ir konformizmo žmogus; • inteligentas nebėra moralinis autoritetas, todėl menksta inteligentijos / intelektualų vaidmuo visuomenės gyvenime. <p>Mokinių teiginiai, signalizuojantys, kad rašinys galimas priskirti šiam lygiui:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inteligentas – šauklys, reikiamu momentu keliantis tautą dirbti, žadinantis tautinę savimone, skatinantis dėl materialių vertybių neišduoti idealų. • Inteligentai padeda įžiebtį maištą – priešintis abejingumui, priminti amžinąsias vertybes, žmogiškumą. • Okupuotą šalį siekta sunaikinti naikinant inteligentus, nes suvoktas jų pavojingumas. • Visuomenei suvokti tikrąsias vertybes padeda būtent inteligentai. • Šiais laikais inteligentų užduotis yra toliau ugdyti visuomenę, siekti jos tobulėjimo, skleisti naujas idėjas. • Aukštus idealus sau ir kitiems keliantis žmogus užima svarbią vietą visuomenėje, nes tampa pavyzdžiu kitiems.
<p>• II</p>	<p>Tema, problema suprastos, bet stinga sąsajos tarp aspektų / kryptingumo / ne visi aspektai išnagrinėti: Kalbama apie inteligento pasirinkimą dirbti / nedirbti tautos / visuomenės labui, atskleidžiamas vaidmuo, bet neišryškinta, kaip kinta vaidmuo.</p> <p>Mokinių teiginiai, signalizuojantys, kad rašinys galimas priskirti šiam lygiui:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Šviesuomenė labai svarbi tautiniam atgimimui. • Inteligentai nenustoja ginti savo idealų ir skleisti jų kitiems. • Inteligentai turi kilnų gyvenimo tikslą ir tampa mokytojais kitiems asmenims. • Savo veiksmais kelia krašto gerovę.
<p>I</p>	<p>Tema, problema suprasta iš dalies / bandoma plėtoti temą: Kalbama tik apie išsilavinusius, šviesius žmones, bet menkai teišplėtojama, ko jie siekia / neatskleidžiama sąmoninga jų veikla / nesvarstoma, kodėl tai svarbu kitiems.</p> <p>Mokinių teiginiai, signalizuojantys, kad rašinys galimas priskirti šiam lygiui:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inteligentai – protingi žmonės, o tokių žmonių daug ir jie daug nuveikia. • Šviesūs žmonės pajvairina pasaulį, nes jų kitoks mąstymas, jie elgiasi kitaip. • Inteligentai atskiria tiesą nuo melo. • Jei geri darbai, inteligento vaidmuo didelis, jei blogi – mažas.
<p>0</p>	<p>Nekalbama nei apie inteligentijos / šviesuomenės vaidmenį, nei apie vaidmens kitimą / tema nesuvokta.</p>

Ką gali juokas?

Anotacija

Juoko sąvoka apima etines ir estetines problemas. Juokas – pasaulėžiūros, požiūrio į pasaulį būdas, kuris nuo seniausių laikų egzistuoja šalia rimtojo požiūrio į pasaulį. Juokas reiškiasi įvairiose žmogaus gyvenimo srityse: buityje, socialiniuose santykiuose, kultūroje (literatūroje). Juokas gali apsaugoti žmogų ir jį žėisti, gali būti linksma pramoga ir visuomenės kritikos forma. J. Savickis novelėse pasitelkia ironiją, kad pajuoktų socialinius santykius, tradicinių vertybių degradaciją: juokiamasi iš stereotipų, kad kaimas yra moralinių vertybių saugotojas, iš pastangų apsimesti tuo, kuo nesi, iš sumaterialėjimo. B. Sruogos kūrinio ironija ir sarkazmas pasakotojui padeda sukurti distanciją tarp savęs ir nežmoniškos aplinkos, jausti moralinį pranašumą prieš budelius; gydo autorių nuo trauminės patirties. M. Ivaškevičius, Lietuvos istorijos veikėjus perkeldamas į kitą erdvę ir aplinkybes, priverčia skaitytoją kitaip nei įprastai pažvelgti į Lietuvos istorijos neišnaudotas galimybes. Pokštaudamas autorius atskleidžia rimtus, liūdnus, tragiškus Lietuvos istorijos momentus, skatina permąstyti tautinius mitus ir šiuolaikinę tapatybę ir pan.

Sąvokos aiškinimas

Juoko sąvoka apima **etines** ir **estetines** reikšmes.

Juokas: 1. pasitenkinimo, džiaugsmo, linksnumo ir pan. reiškinys; 2. žaidimas, išdaiga; 3. pajuokimas, patyčia, pašiepimas. (LKŽ)

Komizmas (gr. *komikos*) – *juokingumas, žaismingumas. (LKŽ)* Komizmo formos: humoras, ironija, sarkazmas, satyra, groteskas ir kt.

Lygis	Orientacinė temos išskleisti
III	<p>Tema, problema suprastos: Samprotaujama apie skirtingus juoko galios aspektus ir juoko raiškos kultūroje (literatūroje) formas. Argumentuojama, kodėl juokas – pasaulėžiūros, požiūrio į pasaulį būdas, kuris nuo seniausių laikų egzistuoja šalia rimtojo požiūrio į pasaulį. Analizuojamas juoko reiškinys įvairiose žmogaus gyvenimo srityse.</p> <p>Galimi aspektai: Juoko galią kultūroje atskleidžia žmogaus asmeninės laikysenos liudijimai, meno kūriniai (literatūra, teatras, kinas ir kt.), socialinės veiklos (juoko terapijos, kovos prieš patyčias ir kt.); juokas turi daug atspalvių, reiškiamas įvairiomis komizmo formomis: humoru, satyra, ironija, sarkazmu, grotesku ir kt.; juokas arba komizmas gali būti pramoga, socialinės kritikos forma, atlikti auklėjamąją, gydomąją (terapinę) funkciją ir kt. juokas padeda siekti kilnių, humaniškų tikslų, tačiau juokas gali būti ir barbariškumo forma, patyčios.</p> <p>Mokinių teiginiai, signalizuojantys, kad rašinys galimas priskirti šiam lygiui:</p> <ul style="list-style-type: none">• Juokas turi teigiamą poveikį žmogaus dvasinei ir fizinei gerovei, tačiau juokas gali būti ir vienatvės priežastis.• Viena iš juoko formų – ironija, padeda atskleisti gyvenimo absurda.• Sugebėjimas į dramatišką situaciją pažiūrėti ironiškai ir taip iš jos pasijuokti padeda neprarasti vilties ir išgyventi.• Juoko forma pateiktos rimtos situacijos visuomenei lengviau atpažįstamos, suprantamos ir priimamos.• Juokas yra ne tik pasilinksminimo forma, bet ir būdas priversti visuomenę suklusti ir susirūpinti opiomis visuomenės ir pasaulio problemomis.
II	<p>Tema, problema suprastos, bet stinga sąsajos tarp aspektų / kryptingumo / ne visi aspektai išnagrinėti Samprotaujama apie juoko galią, remiantis vieno iš nurodytų autorių kūriniumi, aptariamas juoko reiškinys žmogaus gyvenimo srityse.</p> <p>Mokinių teiginiai, signalizuojantys, kad rašinys galimas priskirti šiam lygiui:</p> <ul style="list-style-type: none">• Juokas gali žmogui padėti išlikti žmogumi pačiose sunkiausiose situacijose.

	<ul style="list-style-type: none"> • Kebliausia yra tai, kad kiekvienas žmogus turi skirtingas skaudžias temas, kuriomis jis nenori, kad kiti juokautų, tad juoko riba skirtingiems žmonėms yra skirtinga.
I	<p>Tema, problema suprasta iš dalies / bandoma plėtoti temą Kalbama tik apie tai, kad juokas žmogui yra būdingas ir reikalingas, bet menkai teisplėtojama, ko juoku siekiama. Rašoma tik apie asmeniniu, buitiniu lygmeniu suvokiamą juoką, nesvarstoma, kodėl juokas yra svarbus kultūroje, neatskleidžiama juoko reiškimosi formų įvairovė.</p> <p>Mokinių teiginiai, signalizuojantys, kad rašinys galimas priskirti šiam lygiui:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Be juoko žmogus neišgyventų, nes juokas padeda nenuleisti rankų, viskas atrodo šviesiau, nei yra iš tikrųjų. • Juokas gali daug ką pakeisti mūsų gyvenime. • Jeigu visi žmonės mokėtų juokauti, pasaulyje nebūtų karų, nesantaikų. • Juokaudamas žmogus gali įžeisti kitą žmogų.
0	Nekalbama nei apie juoką, nei apie juoko galią / tema nesuvokta.